

Kære medlemmer af Fødevareudvalget

Vi takker for muligheden for at oplyse om en række forhold vedr. GMO i går.
For de medlemmer, der ikke havde mulighed for at være med, vedhæfter vi vores slides.

Der blev spurgt til GMO og økologi i forhold til konkrete bidrag til fødevarerforsyning i verdens fattigste lande. Vedhæftet er en A4 med konklusionerne og fakta fra de to største internationale forskningsbaserede vidensynteser på emnet. Den overordnede konklusion var, at GM-afgrøders bidrag til bekæmpelse af sult er minimal, fordi afgrøderne passer dårligt til lokale behov og udfordringer. Mens forskning der dækker 1,6 mio. landbrug i udviklingslande viser at økologisk produktion er let at introducere; og havde givet udbytter 2-3 gange højere, forbedret husstandsindkomst og en mere frugtbar og tørke-robust jord og produktion.

Andre hovedpunkter i vores svar til udvalgets mange gode spørgsmål er opsummerede på en vedhæftet A4. I kort form har I den her:

- Sameksistensloven. GMO-loven skal moderniseres på baggrund af ny viden og erfaring siden lovens faglige grundlag blev lagt i 2003.
- Konsekvenser for økologisk jordbrug. Dyrkning af en række GM-afgrøder øger udgifter hos de økologiske landmænd og truer de økologiske landmænds frie afgrøds-valg og muligheder for omlægning af nye jord, jf Grøn Vækst mål. Dyrkning af GM-afgrøder til bulk/foder produktion kan undergrave produktion af højværdiafgrøder, som danske landmænd kan leve af.
- Spredning af sprøjtemiddelresistens. Problemer med spredning af sprøjtemiddelresistens til "Superweeds" viser sig at være større end forventet. Det skyldes ensidig anvendelse af midler som afgrøderne er gjort resistente overfor. Brug af højere doser eller retur til giftigere midler kan undergrave danske mål for reducerede sprøjtning.
- Mangel på uafhængige forskning. Agritech virksomheders blokering for frie forskning i konsekvenser af GM-afgrøder for naturen og menneskenes sundhed har skabt protest fra forskere og den anerkendte og pro-GMO magasin Scientific American. Vi blev bedt om en link til lederen. Den er her: <http://www.scientificamerican.com/article.cfm?id=do-seed-companies-control-gm-crop-research>
- EFSAs krav til sundhedsmæssige vurderinger af GM-afgrøder har fået kritik fra flere sider. Fødevareministeriets egen vidensyntese peger på behovet for mere forskning.
- GMO-fri markdrift i Danmark. Økonomiske fordele i dyrkning af GMO i Danmark er svært at få øje på. Men ved frivilligt at fravælge GMO i markdrift vil Danmark kunne opnå en styrket profil hos netop de kvalitetsbevidste forbrugere, som danske landmænd kan leve af at producere til. De forbrugere ønsker ikke GMO.

Vi takker igen for muligheden for at give et input på emnet.

Med venlig hilsen

Evald Vestergaard
formand

Paul Holmbeck
direktør

Sybille Kyed
Fagpolitisk chefkonsulent

Hovedpunkter fra svare på Fødevareudvalgets spørgsmål d. 3. Marts. 2010
Økologisk Landsforening

- Sameksistensloven. GMO-loven skal moderniseres på baggrund af ny viden og erfaring siden lovens faglige grundlag blev lagt i 2003. Målet er at sikre såvel økologiske og konventionelle landmænd samt forbrugerne et frit valg ang. GM-afgrøder og fødevarer.
- Konsekvenser for økologisk jordbrug. Dyrkning af en række GM-afgrøder øger udgifter hos de økologiske landmænd og truer de økologiske landmænds frie valgmuligheder i forhold til afgrøder og sædskifte, hvor spredning ikke er mulig at kontrollere. Omlægning af nye arealer til økologi besværliggøres også, hvor der har været dyrket GM-afgrøder. Det er et problem for Grøn Vækst målet om en fordobling af det økologiske areal. Dyrkning af GM-afgrøder i Danmark til bulk-foderproduktion – hvor Danmark ikke er konkurrencedygtige - kan dermed undergrave produktion af højværdiafgrøder, som danske landmænd kan leve af.
- Spredning af sprøjtemiddelresistens. Problemer med spredning af sprøjtemiddelresistens til ”Superweeds” viser sig at være større end forventet. I modsætning til forventning om spredning af resistens fra GM-afgrøder til specifikke beslægtede arter, sker spredning af resistens i høj grad på baggrund af ensidig sprøjtning med f.eks. Roundup på GM-afgrøder. Konsekvensen er anvendelse af højere doser eller retur til giftigere midler. Resistente GM-afgrøder er dermed et problem for dansk mål for reduceret anvendelse af sprøjtemidler.
- Mangel på uafhængige forskning i konsekvenser af GM-afgrøder for naturen og menneskenes sundhed skyldes til dels, at virksomheder ofte forbyder brugen af frø af GM-afgrøder til fri forskning, og fastholder ret til at sortere i eller censurere resultaterne. Forskere i USA, og det anerkendte og pro-GMO magasin Scientific American har protesteret. Vi blev bedt om et link til artiklen. Det er her:
<http://www.scientificamerican.com/article.cfm?id=do-seed-companies-control-gm-crop-research>
- EFSA-krav til sundhedsmæssige vurderinger i forhold til GM-afgrøder har fået kritik fra flere sider. Der peges på behov for bl.a. større og længerevarende dyreforsøg. Kartofflen, der er godkendt i denne uge, blev testet på 5 hunrotter. Når sprøjtemidler eller medicin skal godkendes, er der større, langt mere grundige forsøg. Fødevareministeriets egen vidensyntese peger på behovet for mere forskning i natur- og sundhedsmæssige forhold.
- GMO, Økologi og sult. Blandt konklusionerne fra to største internationale forskningsbaserede vidensynteser på emnet, er at GM-afgrøders bidrag til bekæmpelse af sult er minimal, og at andre mere lokale tilpassede strategier og forskning vil have større effekt. Forskning der dækkede 1,6 mio. landbrug i udviklingslande viser at økologisk produktion var lettere at implementere; og havde givet udbytter 2-3 gange højere, forbedret husstandsindkomst og en mere frugtbar og tørke-robust jord og produktion.
- GMO-fri markdrift i Danmark. Selv om GMO i foder dominerer markedet, har dansk landbrug en historisk chance for at brande sig på GMO-fri markdrift. Der er ikke økonomiske fordele af nogen betydning i dyrkning af GMO i Danmark, men ved at fravælge GMO i markdrift vil Danmark kunne opnå en styrket profil på eksportmarkeder. Danmark kan opnå en goodwill og interesse hos netop de kvalitetsbevidste forbrugere, som danske landmænd kan leve af at producere til. De forbrugere ønsker ikke GMO. Foreningen støtter dermed det fremsatte beslutningsforslag om frivillige GMO-fri områder.

GMO og sult - En sejlivet myte aflivet

Af Paul Holmbeck,
direktør i Økologisk Landsforening

Ved offentliggørelse den 17. september af Fødevareministeriets Vidensyntese om GMO, understregede fødevareminister Eva Kjer Hansen gensplejsede afgrøders store potentiale i kampen mod sult.

Men vidensyntesen indeholder ingen væsentlig dokumentation for denne påstand. Og der bliver ikke flere mætte maver, bare fordi ministeren bliver ved med at gentage mantraen. Det tager desværre også fokus og ressourcer væk fra andre vigtige redskaber i kampen mod sult. Det handler nemlig ikke så meget om ja eller nej til GMO, men om hvor en investering af tid, penge og menneskelige ressourcer giver de største resultater i verdens fattigste lande.

Vidensyntesen - og ministeren - fokusere på GMOs *potentielle* bidrag til mere mad til verdens sultne, men viger udenom både det, videnskaben siger om GMOs potentiale i udviklingslande, og de faktiske erfaringer. Oplægsholdere ved ministeriets konference om GMO den 19. september kunne hurtigt ride op med erfaringer fra GMO-bomuld i Indien (afgrødesvigt, øget forbrug af kunstgødning og vand, GMO-såsed tre gange dyrere, gældsætning, titusindvis af ruinerede landmænd), GMO-bomuld i Sydafrika (såsed dyrere for landmanden, prisfald, gældsætning og fald i produktionen) og GMO-soja i Argentina (gevinsten spist op af prisen på såsed).

Andre undrede sig over, at konklusionerne fra den mest grundige *globale* vidensyntese om landbrug og fødevareforsyning i udviklingslande (FN's landbrugsvidenskabelige panel, IAASTD, 2008) med tusindvis af forskerbidrag ikke engang blev nævnt i den danske vidensyntese. Det kan også forklare, at vores minister fortsat taler mod kendt viden ang. GMO og sult. I FN-rapporten var konklusionen nemlig, at gensplejsede planter *ikke* vil have stor effekt på produktion af mad i verdens fattigste lande.

Langt vigtigere er en regionstilpasset landbrugsforskning, rådgivning af småbønder og udbredelse af økologiske produktionsmetoder. Ligesom et UNEP-studie af 1,6 mio. småbønder i Afrika hvor FN/IAASTD konkluderede, at økologiske produktionsmetoder giver mere mad og udvikling i verdens fattigste regioner.

Økologi løser naturligvis ikke alle årsager til sult (f.eks. krig og manglende veje), men i modsætning til gensplejsning af enkelte planter (som bliver både dyrt og udfordrende for småbønder at arbejde med) tager økologisk produktion fat i hele produktionssystemet, så der kommer bedre jord, bedre afgrøder, bedre indtægter, bedre miljø og, som det vigtigst, bedre landmænd ud af det.

Lad os arbejde videre med det, som forskning og praksis har vist *fungerer* for småbønder i udviklingslande - netop de producenter, der producerer mad til verdens fattigste. På et punkt må jeg give ministeren ret: at vidensyntesen og den efterfølgende debat skal aflive myter på baggrund af fakta. Og en af de første myter, der fældes af fakta, er, at gensplejsede planter er vejen frem i kampen mod sult.

Økologisk Landsforening

GMO

Et input til Fødevarerudvalget

Økologisk Landsforening
d. 3. Marts 2010

- Fælles om en god sag

Økologisk Landsforening

Evald Vestergaard, formand

**Sybille Kyed, Fagpolitisk Chefkonsulent,
Næstformand, EU Kommissionens
Advisory Group on Organic Farming**

Paul Holmbeck, Direktør

Fælles om en god søg

Vores input

- Baggrund for de økologiske producenteres holdning til GMO
- Aktuelle problemer
  - For de økologiske og konv. landmænd
  - Generelt i EU GMO lovgivning
- 6 forslag til politisk handling
- Lidt rejsevejledning til turen til Argentina
- Danmark bør satse på højværdiafgrøder frem for bulk

Baggrund for vores holdning til GMO

- **Naturlighed:** Med gensplejsning krydser vi arter, der ikke kunne krydses naturligt. Det har vi en holdning til.
- **Nødvendighed:** Vi foretrækker at bruge naturlige mekanismer i dyrkningssystemet frem i stedet for udefrakommende kunstige hjælpemidler. Vi har vist, det er muligt.
- **Forsigtighedsprincippet:** Konsekvenserne er ikke tilstrækkelig belyst. Konsekvenserne kan være irreversible

LANDMÅND

VIKRSØMHEB

TORBRUGER

Økologisk Landsforening

Og så er der lige det med mennesker:

- **Frihedstab:** bønderes ret til dyrkning og opformering trues af koncentreret ejerskab af genpuljen/livet.
- **Respekt for forbrugernes holdning.** Vores kunder vil ikke have GMO.
- **GMO er overhalet af bedre strategier,** der sikrer mere mad til mennesker i verdens fattigste lande

- Fæstet om en god sag

Påvirkning af økologi

- Økologernes frie valg af afgrøder og sædskifter undergraves – økonomisk byrde.
- Internationale erfaringer viser, at visse afgrøder ikke kan dyrkes økologisk i områder, hvor GM afgrøder dyrkes intensivt. Økologisk produktion der er et højværdiprodukt, undergraves af GM produktion til foderformål.
- Udbredt dyrkning af GMO i Danmark vil skabe problemer for omlægning af disse arealer og naboarealer til økologisk drift, eftersom indhold af spildfrø mv. kan være for høje selv efter en omlægningsperiode
- Adgang til gmo-fri såsæd?

Påvirkning af økologi

Vi har en sameksistens lovgivning, men den håndterer ikke:

- Sameksistens i handelsledet – stigende GMO dyrkning giver stigende forureningsproblemer i transport og handelsled. Tab kompenseres ikke.
- Udgifter til analyser
- Sameksistensregler der referer til tærskelværdi for mærkning og kun ser på dyrkningsledet – overser at indblanding foregår på flere trin fra jord til bord
- Såsæd og nye former for GMO.

Økologisk Landsforening

Kontaminering af Øko foder

Forekomsterne af GMO holder sig i de fleste tilfælde under tærskelværdien for mærkning, men andelen af fund er stigende sammenholdt med årene 2005, 2006, 2007.

Fund i foderblandinger

1,1 % fund i 2005

1,5% fund i 2006

2,4% fund i 2007

3,4% fund i de tre første kvartaler af 2009.

Fælles om en god søg

Økologisk Landsforening

Vi har GMO og der er regler for godkendelse og udsætning ...

....men I bør se på reglerne igen. Det har vist sig, at de
nuværende regler:

- gør det muligt at ende med ukrudt, der er resistent over
for ét eller flere midler,
- ikke garanterer at godkendelser er baseret på fri forskning
i konsekvenser for natur og menneskesundhed
- og at sameksistensregler er utilstrækkelige til at sikre
landmænd og forbrugere et reelt valg mellem GMO og
ikke GMO

• Følles om en god sag

Ny viden om spredning, resistens

- Ny forskning viser, at GM afgrøder som er gjort resistente overfor sprøjtemidler, medfører en ensidig sprøjtning med disse midler. Forbruget af Round Up er steget med 1900 procent siden 1994.
- Ensidig sprøjtning har givet resistens over for Round Up, som opfattes som et mindre giftigt sprøjtemiddel, og et øget forbrug af mere problematiske midler for at bekæmpe "superweeds".
- Sameksistens loven indeholder ikke sikring mod fremkomst af superweeds og spredning af resistens.

LANDMÅND

VIKRSOMHED

FORBRUGER

Økologisk Landsforening

Mangel på fri forskning

"Agritech companies have given themselves veto power over the work of independent researchers.

For a decade their (Monsanto, Pioneer, Syngenta) user agreements have explicitly forbidden the use of the seeds for any independent research.

They cannot examine whether the genetically modified crops lead to unintended environmental side effects.

Only studies that the seed companies have approved ever see the light of a peer-reviewed journal. In a number of cases, experiments that had the implicit go-ahead from the seed company were later blocked from publication because the results were not flattering.

August 2009 Scientific American

Fælles om en god sag

6 forslag til politisk handling

- **En genforhandling af Lov om dyrkning af GMO** så den b.l.a. tager højde for ny forskning og udækkede områder
- **Sikring af reel uafhængig forskning i konsekvenser for natur og sundhed;**
- **Midlertidig moratorium om godkendelser pga. manglende uafhængig forskning.**
- **Nul tolerance for GMO-kontaminering i økologisk såsæd.**
- **Investering i Økologisk forædling, jf. aftale om GMO loven.**
- **At skabe gode rammer for økologi og en solid branding af Danmark via frivillig aftaler om GMO-fri markdrift**

LANDMÅND

VIRKSOMHED

FORBRUGER

Økologisk Landsforening

Genforhandling af Lov om dyrkning m.v. af GMO-afgrøder

- Erstatningsregler skal udvides til også at omfatte leddene efter dyrkning.
- Udgifter til analyser for GM bør følge princippet om, at forureneren betaler
- Der mangler retningslinjer for sameksistens med omliggende natur
- Mangler at beskytte mulighederne for i fremtiden at omlægge arealer til økologiske drift
- Mangler at forholde sig til dyrkning af såsæd med nul GMO tolerance

LANDMÅN

VIRKSOMHED

FORBRUGER

- Føltes om en god sag

Uafhængig forskning

- Der bør indføres fri adgang til at forskere fra alle lande kan få frø af de kommercielle GM-afgrøder, uden at de skal underskrive aftaler, som giver GM-frøfirmaet ret til at sortere i eller censurere resultaterne.
- Fødevarerministeren anmodes om at kommunikere den holdning til de førende agritek virksomheder, og anmode om deres garanti om fri adgang til GM-frø til forskning.

Økologisk Landsforening

Perspektiver i gmo-fri markdrift i Danmark

- GMO fri markdrift i Danmark vil skabe en markant branding og markedspøstion for Danmark, som et rent land hvor miljø, økologi og naturlighed er i centrum. Det vil skabe en enorm goodwill hos såvel danske som udenlandske forbrugere, især netop de betalingsvillige og bevidste forbrugere, som danske landmænd rent faktisk kan leve af at producere til.
- Det er en historisk mulighed—som vi ikke får igen.

— Fælles om en god sag

Økologisk Landsforening

Politiske rammer for gmo-fri markdrift

- Økologiske og konventionelle landmænd skal have gode muligheder for at indgå frivillige aftaler om gmo-fri markdrift i lokale og regionale områder.
- Det kræver en forbedret sameksistenslov og politisk opbakning.

- Fæstet om en god sag

Et par fakta om GMO og økologi i Argentina

- Gm dyrkning fastholder landbruget i et stort forbrug af sprøjtegift
- Argentina har allerede mere end 10 forskellige ukrudtsarter der er resistente over for RoundUp (glyphosat).
- En af de resistente ukrudtsarter - Johnsongrass - vurderes som en af verdens 10 mest skadelige ukrudtsarter - som giver størst udbyttetab - og den findes nu på mellem 10.000 og 100.000 ha.

Økologisk Landsforening

Et par fakta om gmo dyrkning i Argentina

- Der er 1678 økologisk landmænd i Argentina, som deler vores holdning til GMO, og vores problemer.
- 4 mio. ha. økologi i 2008 (et areal større end den danske landbrugsareal)
- 3% af landbrugsarealet

- Fælles om en god sag

Økologisk Landsforening

Tak for jeres opmærksomhed.
God tur!

LANDMÅND

VIKRSOMHED

FORBRUGER

- Følles om en god sag